

a kincstár összes fonóvessző készletét elfogadható áron évenként megvásárolja, mi szerződésileg lenne biztosítandó.

E vállalat életbeléptetése annyival inkább óhajtandó, mivel a telepítés évről-évre nagyobb területre terjed ki, a nélkül, hogy eddig biztos fogyasztásunk volna.

S minthogy Reichl a vastagabb vesszőt is — géppel való hasítás által — épen ugy értékesítheti, mint a vékonyabbat, a bővebb termésű vastagabb vessző is bátrabban tenyészthető.

Kívánom, hogy e terv sikerüljön, mert akkor jövőre majd nagyobb haszonnal számolhatok be a szakközönségnek, s hogy ez által szakunknak egy eddig egészen háttérbe szorított oly ágára irányítsam a figyelmet, mely megérdemli, hogy minél jobban felkaroltassék.

Könyvismertetés.

A fehér fenyő [Pinus leucodermis Antoine.])*

Közli: Illés Nándor ny. m. kir. főerdőtanácsos.

A fehér fenyő, melyet csak nem régen, 1864-ben fedeztetek föl, csak korlátolt kiterjedéssel bír. Hazája Bosnyákország déli része, Hercegovina, Montenegro és északi Albánia, s ott a mészhegyek erdősülésében nem kis szerepet játszik. Az alpesi alsóbb régiót lakja s ott körülbelül az 1000 és 1700 *m*-nyi tengerszint feletti magasság között gyakran az erdőrégió felső határát foglalja el. Beck szerint Hercegovinában a Preny-planinán még 1650 *m* magasságban gyönyörű szép állabokat képez s kisebb csoportokban vagy egyenkint elszóródva 1750 *m*-ig

*) »Die Bäume und Sträucher des Waldes« című most megjelenő képes munka után.

hág föl. A magaslatok erdősítése tekintetében ezen vidékeken pótolhatlan fanemnek tekintendő.

Talaj iránti igényei tekintetében hasonlít sötét kérgű testvéréhez, a fekete fenyőhöz. Ugy látszik, hogy mint emez, a meszes talajra van utalva s általában véve termőhely iránti igényei szerények; még szerényebbek a fekete fenyőénél, mert a legszegényebb talajon és a levegő és talaj legkisebb mértékű nedvessége mellett is, nemcsak életét tudja tengetni, hanem jelentékeny nagyságu törzset nevelni is képes. Emellett a levegő melegsége iránt sem viselkedik nagy igényekkel.

A magasabb fekvésű helyekre lévén utalva, lassabban nő a fekete fenyőnél, de növekedésében jobban kitart a kedvező viszonyok között 200—300 éves kor mellett 25—30 *m* magas és 60 *cm*, sőt vastagabb fává növekedik. Jó termőhely jelentékenyen fokozza a növekedést. A Hempel Gusztáv által elemezett két törzs közül a hosszúságbeli növekedés legerősebb volt az egyiknél a 60—70, a másikonál a 70—80 éves kor között.

A törzsek alakja nem enged semmi kivánni valót hátra, egyenes és vaskos. Az említett két fa egyikének alakszáma 0.52, a másikának 0.47 volt.

Fája közepes tömörségű s mint haszonfa jól értékesíthető. Összeszáradó és megdagadó képessége csekély. A geszt fajsúlya levegőn száradt állapotban 0.63, a szijácsé 0.64 és aszottan 0.54 illetve 0.48. A gesztet igen jól használhatják az asztalosok kiváltképen ajtó- és ablakfának s mindenféle eszköznek valamint faragványok készítésére. Azonkívül szilánkokat hasogatnak belőle világításra. Gyantanyerésre is alkalmas volna, mert ezen anyagból bőven van benne.

A tenyésztés biztossága tekintetében úgy látszik szintén megegyez a fekete fenyővel: szintugy ellent áll a viharoknak s a fagyoknak, de szintugy szenved hónyomás miatt. Miklau szerajevói tanár szerént azonban több rovar bántja, mint amazt. Nevezett tanár fekvő, de még leves fákban a *Bostrychus amitinus* Blasicist (Eichh.), *B. Stenografust* (Duft.), *B. acuminatust* (Gyll) és *Hylurgus* minort (Hrtg), álló fákon a *Bostrychus bidenst* (Fabr.) találta.

— A fönnebb közölteket egybevetve, önként merül fel a gondolat, nem volna-e jó vele kísérletet tenni nálunk. Vannak aszoványos mész talaju kopáraink, melyeknek erdősítése sok bajjal jár. A legszorgosabb munkát tönkreteszi a forró nyár. Mily nyereség lenne ezek számára fanemet találni, a mely tultesz a fekete fenyőn és szebb fává is növekedik. A budai hegyek dolomitos kavicsa magától kínálkozik e czélra. Azonban futóhomokunkon sem ártana próbát tenni vele. Ott a fekete fenyő jó sikert ért el. Hátha a fehérrel többre mennénk; Boszniából magot hozatni épenséggel nem volna nehéz feladat. —

Botanikailag tekintve a fehér fenyőt, hasonlit a fekete fenyőhöz. Legszembetűnőbben elüt attól fehéres szürke, világos színű héjával, melytől nevét is kapta s a mely sokkal tovább marad sima, mint az erdei, fekete és törpe fenyő kérge. A lassan képződő, meglehetősen vékony pikkelyű, kívül szürke, belül vöröses-barna kérgét tompa szögekben lefelé és keresztben egymásba futó repedések 4—6 *cm*-nél alig szélesebb szögletes mezőkre osztják, melyek a fának igen sajátos külsőt adnak.

A tűk hasonlitanak a fekete fenyőéhez, de általában véve rövidebbek, többnyire 6—8 *cm* hosszúak s nagyítóval nézve szélők tompább, kevésbé mélyített s egymástól távolabb álló fűrész fogakkal van ellátva, 4—6 esztendeig

maradnak az ágon, bár egyes ágakról, különösen a himvirágosokról már a harmadikban is lehullanak, többnyire kardalakulag meg vannak hajolva s csak ritkán egyenesek.

A rügyek kisebbek s csak hegyükön fehéresek. Apró alvó rügy a sudár hajtások végén számos szokott lenni; ezek néhány év múlva ki is hajtanak.

Az elágazás hasonló a mi erdei fenyőnkéhez, a visszamaradó rügypikkelyek azonban hosszabbak (2—3 mm). A sudár hajtások kezdetben olyan minőségűek és színűek, mint a fekete fenyőéi. Az ágak igen hajlékonyak.

A him virágok rövidebbek, a porodák száma kisebb, a nővirág magpikkelyei szintén kisebbek, a takaró pikkelyek azonban nagyobbak.

A tobozók az első télen élénk viola színűek, kissé deresek, rövidebb kocsányuak, hanem általában véve nagyobbak a fekete fenyőénél s gyakran föléje érnek a csúsrügynék, növekedés közben sajátságos sötét olajbogyó színt kapnak s kezdetben fel- és elállanak az ágtól. Megérve hasonlítanak a fekete fenyő tobozához, de elütnek barnás bőrszínűekkel, amely nemcsak a paizsokon terjed ki, hanem a pikkely egész külsejére és belsejére is és csak előbbin látható valami kis ragyogás. A paizsok kiállóbbak s a toboz töve táján hegybe futó köldökkel vannak ellátva. Nagyságra nézve vissza maradnak a fekete fenyő tobozai mögött.

A felpettant tobozok pikkelyeinek paizsa alatt, valamint felső végüknek kifelé álló részén fekete szegély látható. A magpikkelyek nyoma a toboz belsejében felül sötétebb, alá felé világosodó közép vonallal szétválasztva finoman keresztbe recézett, a magvak helye alig bemélyedt.

A mag hasonlít a fekete fenyőéhez, a szárny azonban keskenyebb és felső végén jobban ki van kanyarítva; a mag-

szem is kisebb, többnyire alig hosszabb 5 mm-nél, alsó végén tompább és kevésbé éles szélű. Oly világos sárga szemek nem találhatók közte, mint a fekete fenyőéi között, inkább szürkésbarna színűek, s felső vagyis azon oldalukon, a mely a toboz tengelye felé volt fordulva, könnyen felismerhető ragyogást mutatnak. Sok meg sötéten pontozott.

A fa termete szintén emlékeztet a fekete fenyőre, de a sziklás talajon oly gyakori eltérélyesedés nem fordul elő, hanem a gyakran tökéletesen egyenes törzseket többé-kevésbé tompa kúp alakú korona disziti.

Lapszemle.

(A—ó.) »Az alomgyűjtés befolyása az állatok növekvésére.«
A erdőben gyakorolható melékhasználatok közül a leggyarlóbbak egyike az alomszedés. Hol ezt nagyobb mértékben gyakorolja a nép, — mert nálunk többnyire a nép kezében levő kis erdőbirtokokon divik ez a használat — vagy a hol kényszerítő körülmények nyomása alatt szinte elkerülhetlenül utalva van rá, ott egészséges gazdálkodásról, a szó általános értelmét véve, már vajmi kételkedve lehet csak beszélni, hacsak a vidék természeti viszonyai nem képezik az erdőre káros gazdálkodás indító okát. A mit az erdei alommal pótolni akarnak, tökéletlenül pótolható; ellenben a mit az erdő talaja az alom eltávolítása folytán szenved, egyáltalán kipótolatlanul marad; másfelől nem mindig valóságból vett az az állítás sem, hogy másként fedezhetlen szükséglet kielégítése kényszeríti a birtokost erdei alomszedésre, mert tényekre lehet hivatkozni, hogy a hol az alomgyűjtés hatalmasan lebrakapott s szinte alig vagy csak szigorú eszközökkel korlátozható szokássá lett, a mezőgazdaság nyújtotta alom jelentékeny kivitel mutat. Igen, mert ebből a kivitelből befolyó pénzjövedelem kétségtelenül eléggé alkalmas arra, hogy közvetlenül felfogható értékével elfedje ama kár értékét, mely a pótalom tökéletlenségéből az állatra, vagy még inkább, a mi annak eltávolítása folytán az erdőre, a talajra és a fákra csak hosszabb idő multával szembeötlően háramlik.

Az alomszedés kérdése nem csak nálunk, de a külföldön is, — a miről idegen nyelvű folyóiratok közleményeiből értesül-